

kronik | Ateistisk Selskab fører sig igen frem med en kampagne for udmeldelse af folkekirken i landets biografer. I løbet af de seneste par måneder har kronikøren været på en slags feltarbejde i et ateistisk debatforum på Facebook og oplevede et indskrænket livssyn

Ateisterne har et fattigt verdensbillede

KRISTELIGT
DAGBLADS
KRONIK
21. MARTS 2019

AF LARS SANDBECK

Lektor, Folkekirken
Uddannelses- og
Videnscenter

1 "VI ER BARE BIOLOGISKE MASKINER. Heldigvis kan vi have det sjovt, mens vi forfølger vores behov for mad, husly og formering."

5 "Mennesker, der åbner hjernen for religiøse tyndninger af eksistensen, er bare lidt smådumme og fatter ikke, at det hele klarer sig selv."

10 Udsagnene er hentet fra to af de cirka 3500 medlemmer af Ateistisk Selskabs debatforum på Facebook. Debatforummet er en aktiv platform for den lille gruppe af danskere – typisk unge mænd – som er meget sikre på og optagede af, at der ikke findes nogen Gud eller "guder", som det almindeligvis udtrykkes af forummets stærkt religions- og folkekirkekritiske debattører.

15 I løbet af de seneste par måneder har jeg været på en slags feltarbejde i det ateistiske debatforum. Jeg har været en "troll". Det vil sige, at jeg er brudt ind i et forum på de sociale medier som en outsider, en skeptiker, en observatør. Jeg har givet den gas som antagonist, der bryder med forummets herskende konsensus og holdninger, stiller kritiske spørgsmål, modsiger det fælles trosgrundlag og generelt bare anfægter det, Francis Bacon i sin tid kaldte *idola tribus* – stammens afguder, det vil sige de forudsatte meninger, et givent fællesskab har ophøjet til nærmest selvevidente og uangribelige normer og dogmer.

35 Min ageren har fået en noget blandet modtagelse. Lad mig bare sige det sådan: Jeg er ikke voldsomt populær. Enkelte ateister har sat pris på debatten, andre har reageret med kommentarer som: Hvad vil du her? Hvorfor går du

Vi skal hjælpe folk med at finde sprækker i naturens lukkede kredsløb, så de bliver modtagelige for det større og det mere, tilværelsen rummer, når den ses i lyset af det mysterium, vi kalder Gud.

ikke bare over til dine religiøse venner i stedet for at blande dig? Bla, bla, bla, smut nu med dig. Og min favorit: "Tror I ikke, ham præsten stopper med at spamme siden, hvis vi siger, vi tror på hans tro?"

Som "gæst" i forummet får man umiddelbart det indtryk, at der bare er tale om et relativt lukket og selvbekræftende mobbefællesskab, hvor religiøse udleveres til den kollektive latter med opslag og videoklip, der har til hensigt at bekræfte ateisterne i deres selvopfattelse som intelligensmæssigt overlegne.

DER FOREGÅR DOG OGSÅ ANDET i forummet, men latterliggørelsen af de religiøse fylder en del. Jeg brød ind i osteklokken for at finde ud af, hvem disse ateister er, hvad de mener om kirke og kristendom, hvordan de tænker og argumenterer – og for at se, hvor langt man i et fjendtligt stemt miljø kan komme med lidt elementær kirkelig voksenundervisning. Man kommer ikke særlig langt, kan jeg hilse og sige.

Ateisterne i forummet er stort set alle som én overbeviste naturalister. Og det er særligt mødet med denne hardcore udgave af naturalismen, jeg finder værdt at aflægge rapport om. For naturalismen er også sivet ned i det folkelige grundvand. De fleste danskere vil dog næppe kalde sig naturalister eller være lige så rabiante i deres naturalisme som ateisterne fra det omtalte forum.

Ikke desto mindre fylder naturalistisk tankegods en del i den almindelige danskers tydningsunivers. Mange danskere erfarer således en klar modsætning mellem tro og viden, religion og naturviden-

skab, og mener, at evolutionære forklaringer på snart sagt hvad som helst giver fremragende mening, gerne stærkt underbygget af videnskabsjournalisters populariserende og sensationslystne formidling af hjerneforskningens nyeste resultater.

Naturalisme er i sin hardcore udgave en reduktionistisk doktrin, et verdensbillede, som hævder, at det eneste, der er virkeligt, er masse og energi, altså fysisk og kemisk natur, og at naturvidenskaben derfor er den eneste metode til fremskaffelse af viden om noget som helst. Det siger sig selv, at naturalismen er en ateistisk position, ja, den er nærmest designet med henblik på at holde alt, hvad der kunne give anledning til at finde tanken om Gud meningsfuld, på så lang afstand som overhovedet muligt. Det er derfor ikke tilfældigt, at Ateistisk Selskab har som et af sine erklærede formål "at arbejde for udbredelsen af et naturalistisk verdensbillede".

DET ER GAMMELKENDT, at ateister gerne beskylder religiøse for at være dumme og uvidende. Med naturalismen i baghånden kan synet på de religiøse nu udbygges med yderligere perspektiver, der klinger mere naturvidenskabelige, men som i virkeligheden bare er udtryk for vulgærdarwinistisk metaforik. Jeg har set utallige kommentarer i den ateistiske debatgruppe, hvor religion beskriveres som en "virus", en "parasit på hjer-nen", en "psykose", en "evolutionær fejludvikling" og så videre. Alt det kan man jo så, efter smag og behag, finde perfidt. Det er efter alt at dømme også bare forkert.

I sidste ende er det dog ikke blot religionen, men menneskelivet og hele vores tilværelse, naturalismen forulemper. Her er et par udsagn mere fra debatgruppen: "Alt, hvad vi er, sidder i hjernen." "Kærlighed er bare hjerne kemi." Og i en heroisk tone erklærede en af ateisterne pludselig: "Mennesket er et værdiløst væsen, der er ingen mening, men kun den nydelse, man kan opnå, og på et tidspunkt dør man."

Og hvis ikke dette skulle være fattigt nok, finder man også perler som denne: "Mennesket er som alle andre organismer overlevelsesmaskiner! De såkaldt dårligt udrustede individer vil tid efter anden forsvinde ud af livets strøm. De sorteres fra, men kan som en del af flokken gøre nytte, så længe de eksisterer!"

Naturalister dyrker et verdensbillede uden Gud. I direkte konsekvens heraf bestialiseres menneskelivet, og tilværelsen frarøves dens værdi og mening. Når mennesker bliver religiøse – eller i det mindste åbne for et perspektiv på tilværelsen, som ikke forsøger at reducere hele eksistensen til hjerne kemi og en bitter overlevelseskamp – skyldes det måske ikke altid dumhed. Det kunne også skyldes, at et rendyrket naturalistisk perspektiv på tilværelsen er så uendeligt deprimerende og fattigt.

Naturalismen er formentlig den mest uromantiske og upoetiske doktrin, menneskeheden nogensinde har opfundet. Et verdensbillede, der reducerer vores erfaringer af kærlighed, venskab, glæde, omsorg, fællesskab, håb, sorg, ensomhed og så videre til kemi, er ikke bare udtryk for en virkelighedsindskræn-

ende forsimpning, men i endnu højere grad udtryk for en forkvaklet forarmelse af livet.

At tale adækvat om de følelser og oplevelser, vi har af os selv og verden, når vi for eksempel ser vores børns øjne stråle af glæde, eller holder om en ven, der græder af sorg og smerte, kræver et "hertesprog", som giver tilværelsen den indrømmelse, at et menneske og menneskelige forhold ikke lader sig reducere til kemi.

Hvis først den indrømmelse er givet, åbner man sig måske også for, at der findes erfaringer af "transcendens": mysterier i tilværelsen, ubegribelige glæder og sorger, en dyb forståelse af, at tilværelsen ikke "går op" og ikke lader sig forklare, som var der tale om blot at finde mekaniske årsager. Har man først sagt "transcendens", begynder man måske også at synes, at et religiøst perspektiv, som ser livet netop som et under og et mysterium, kan have noget interessant at byde ind med i vores aldrig afsluttede forsøg på at blive klogere på livet.

Kristendommen har altid vidst, at der så at sige kræves et perspektiv "uden for" tilværelsen, for at tilværelsen kan ses som andet end et vilkårligt kaos af værdi- og formålsløs reproduktion, som en dag alligevel går sin undergang i møde. Vi har en vigtig opgave i folkekirken. Vi skal hjælpe folk med at finde sprækker i naturens lukkede kredsløb, så de bliver modtagelige for det større og det mere, tilværelsen rummer, når den ses i lyset af det mysterium, vi kalder Gud. Mødet med ateisterne på Facebook har mindet mig om alt dette. Det skal de have stor tak for. ■